

Sygn. akt: I C 282/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tadeusz Trojanowski
Protokolant:	Anna Szpręgiel

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa Powiatu (...)

przeciwko (...) Sp. z o.o. w G.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.200,00 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

I C 282/13

UZASADNIENIE

Powód wnosił o zasądzenie od pozwanego kwoty 215.090 zł ze wskazanymi odsetkami i kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu powołano umowę z 1994 roku na sporządzenie dokumentacji projektowej i podano, że pozwany wystawiał rachunki z tytułu przeniesienia majątkowych praw autorskich na łączną kwotę 215.090 zł, które zostały zapłacone; wskazano w uzasadnieniu pozwu, że w treści zawartej umowy brak jest podstawy do świadczenia tej kwoty. Wskazano podstawy prawne roszczenia: art.410 kc i art.405 kc.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa wskazując sześć podstaw oddalenia powództwa w tym zarzuty istnienia podstawy prawnej oraz przedawnienia (k.96).

Sąd ustalił co następuje.

W dniu 20.12.1994 r. Dom Pomocy Społecznej w M. i (...) Sp.z o.o. w G. zawarły umowę nr (...) na wykonanie kompletnej dokumentacji projektowej koniecznej dla modernizacji i rozbudowy ośrodka Domu Pomocy Społecznej w M. realizowaną w dwóch etapach. W paragrafie czwartym zamawiający zobowiązał się do przestrzegania wszelkich praw autorskich przysługujących wykonawcy na odrębnych polach eksploatacji w stosunku do opracowania będącego przedmiotem umowy. Strony umowy ustaliły wynagrodzenie za przedmiot umowy określony powyżej za etap pierwszy oraz przeniesienie praw autorskich do jego wykorzystania zgodnie z paragrafem czwartym w wysokości 378 500 000(starych) złotych. Wynagrodzenie za etap drugi umowy oraz przeniesienie praw do jego wykorzystania zgodnie z paragrafem czwartym miało być określone w wycenach wstępnych i końcowych opracowywanych na podstawie

zasad określonych w p.7 załącznika nr (...) do umowy: przed przystąpieniem do realizacji konkretnego elementu dokumentacji miała być sporządzona wycena wstępna, a po wykonaniu dokumentacji wycena końcowa, będąca podstawą całościowego rozliczenia(k.28).Określono zasady dokonywania wycen wskazując jako podstawy wyceny Zasady Wyceny Usług Projektowych- opracowane przez Zarząd (...) zatwierdzone Uchwałą Zarządu Oddziału (...) nr(...) z 8.11.1994 r. oraz cennik (...) z 1993 r.

W wykonaniu umowy sporządzano protokoły zdawczo-odbiorcze. W toku trwania umowy strony zawierały aneksy do umowy modyfikując pierwotne ustalenia. W załączniku nr (...) do aneksu z 14.03.1998 r. jako podstawę wyceny wskazano : Zasady Wyceny Prac projektowych- opracowane przez Zarząd (...) Uchwała nr (...) Zarządu (...) z 25.06.1995 z których wynika że cena dokumentacji projektowej nie obejmuje „przeniesienia w części lub całości autorskich praw majątkowych”.

W ostatnim aneksie nr (...) w pkt 3 wprost wskazano, że razem z protokołem zdawczo-odbiorczym odebrana będzie faktura za dokumentację oraz rachunek z tytułu sprzedaży praw autorskich na podstawie wyceny końcowej, wg załącznika do niniejszego aneksu, gdzie wskazano Środowiskowe Zasady Wyceny Prac Projektowych-2000.

Wynagrodzenie obliczone według powyższych zasad pokrywa się z wynagrodzeniem uiszczonym łącznie na rzecz pozwanego(w okresie nieprzedawnionym :z aneksu nr (...): 274.350 zł w tym 95.380zł za prawa autorskie oraz z aneksu nr (...): 35.800zł w tym 20.000 zł za prawa autorskie- vide karta 173).Wynagrodzenie pozwanego należy odnieść do wartości planowanych robot budowlanych przyjętych do obliczeń na kwotę 20 mln zł i stawki 3% co daje kwotę 602 356 zł (karta 182).

Pozwany wystawił szereg rachunków na łączną kwotę 215.090 zł za prawa autorskie, które to rachunki zostały zapłacone. Przedostatni rachunek wystawiono w dniu 1.12.1998 r. za prawa autorskie majątkowe dotyczące projektu budowlanego zespołu pawilonów w zakresie wg protokołu (...) z dnia 1.12.1998 r. na kwotę 95.000 zł, rachunek jako osoba odbierająca podpisał dyrektor Domu Pomocy Społecznej. Rachunek został zapłacony przelewem z dnia 22.12.1998r.(k.81).

Ostatni rachunek wystawiono w dniu 21.05.2001 r. za prawa autorskie majątkowe dotyczące projektu wykonawczego architektury pawilonu (...) w zakresie wg protokołu (...) na kwotę 20.000 zł, rachunek jako osoba odbierająca podpisał dyrektor Domu Pomocy Społecznej. Rachunek został zapłacony przelewem z dnia 20.12.2001 r.(k.82).Planowana inwestycja nie została do końca zrealizowana ale dokumentacja sporządzona przez pozwanego została wykorzystana- w uzgodnionym zakresie- o czym świadczy uzyskanie w oparciu o nią stosownych decyzji. Umowa z 1994 roku została zatem wykonana na uzgodnionym polu eksploatacji.

Wszystkie rachunki były sprawdzane przez Urząd Wojewódzki. Osoby reprezentujące zamawiającego nie miały żadnych wątpliwości że wystawiane rachunki mają oparcie w umowie.

Po powstaniu z dniem 1.01.1999 r. powiatów Dom Pomocy Społecznej M. stał się jednostką organizacyjną Powiatu (...) nie posiadającą osobowości prawnej.

W dniu 20.10.2006 r. powód wystawił notę księgową nr (...) na kwotę 215.090 zł (k.83) tytułem niezasadnie poniesionych kosztów za autorskie prawa majątkowe dotyczące wykonania dokumentacji projektowo-kosztorysowej (umowa nr (...) z dnia 20.12.1994 r. wraz załącznikami i aneksami).

Powód następnie wysyłał pozwanemu wezwania do zapłaty (k.85-87).

W dniu 1.12.2008 r. powód wysłał do Sądu Rejonowego w G. zażalenie do próby ugodowej. Wniosek wpłynął i został zarejestrowany w dniu 4.12.2008 r. Do wniosku dołączono także opinie techniczno-kosztową ośrodka (...). Wnoszącego wniosek wezwano do usunięcia braków formalnych wniosku poprzez wykazanie że osoba udzielająca pełnomocnictwa była uprawniona do reprezentacji /zaświadczenie o wyborze/.Wezwanie doręczono w dniu

19.01.2009 r. W dniu 26.01.2009 r, wnioskodawca wysłał do Sądu pismo wyjaśniające kwestie reprezentacji które wpłynęło 28.01.2009 r. Sprawie nadano dalszy bieg, przeciwnik złożył odpowiedź na wniosek (odpis w niniejszych aktach) i na posiedzeniu w dniu 27.05.2009 r. stwierdzono, że do zawarcia ugody nie doszło (akta (...)).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty złożone do akt: umowa z 20.12.1994 r. wraz z aneksami i załącznikami, protokoły zdawczoodbiorcze, rachunki za prawa autorskie, nota księgową, wezwania do zapłaty/w dokumenty z akt zawezwania do próby ugodowej, pisma pozwanego do powoda, uchwała (...) z 25.06.1995 r., zestawienie wynagrodzeń pozwanego z 22.10.2013 r. wraz z załącznikami, zeznania świadków A. G., J. G. i J. K. oraz zeznania pozwanego.

Dokumenty jako nośniki informacji wątpliwości nie budziły z następującymi wyjątkami: strona pozwana podniosła wątpliwości co dat nadania pism w postępowaniu ugodowym-wniosku i odpowiedzi na pismo Sądu w przedmiocie braków oraz odnośnie pieczętek „Zapłacono...” na rachunkach.

Sąd orzekający ustalił iż pisma do Sadu Rejonowego zostały wysłane w datach w nich wskazanych :1.12.2008 r. oraz 26.01.2009 r. gdyż stwierdzenie daty uzyskuje się, otrzymując dowód nadania przesyłki pocztowej(por.orz.SN z 6 maja 1988r., IV PZ 39/88,OSP 1989, nr 7-12, poz.384; komentarz do art.165kpc,WP Warszawa 2002)

Odnośnie pieczętek ”zapłacono...” to skoro nie są one opatrzone żadnym podpisem , to mają one jedynie znaczenie informacyjne(ustaleń, że istotnie zapłacono dokonano w oparciu o zeznania świadków)

Pozostałe dokumenty wątpliwości nie budziły(ustalono że drugi aneks „nr (...)”z dnia 14.03.1998 r./k.60/ jest w istocie aneksem nr (...), co wynika z ciągłości numeracji- k.209)

Odrębna kwestią był podnoszony przez pozwanego brak dokumentów- brak dowodów zapłaty, co omówiono poniżej.

Świadkowie mieli niewiele informacji wobec upływu wielu lat ale ich zeznania wątpliwości nie budziły; w oparciu o zeznania świadków ustalono że należności z rachunków zostały zapłacone zgodnie z zawartą umową.

Sąd zważył co następuje.

Roszczenie powoda jest nieuzasadnione. Należności pozwanego objęte sporem miały zdaniem sadu podstawę prawną istniejącą w umowie co obala twierdzenia pozwu i czyni drugoplanowym część zarzutów pozwanego. Specyficzna linia obrony (sześć zarzutów i ich kolejność) wymaga jednak odniesienia się do tych kwestii :

1.przekazanie środków pieniężnych- miało miejsce; nawet prezes pozwanego temu jednoznacznie nie zaprzeczył a całokształt okoliczności(w tym pismo pozwanego do powoda z 27.02.2007r.) każe przyjąć fakt dokonania zapłaty

2.relacja art.405 kc do 410 kc i art.art.411 kc- przepis art.410 kc jest szczególnym do art.405 kc a w świetle dokonanych ustaleń zarzut z art.411 kc jest nieaktualny

3.sam podpis dyrektora na rachunku w miejscu dla „osoby odbierającej rachunek” świadczy jedynie o odebraniu rachunku

4.ten zarzut –istnienia podstawy prawnej- został uznany przez Sąd

5.nie było odrębnych umów o sprzedaż praw autorskich ; sprzedaż ta wynikała z umowy z 1994 roku

6.zarzut uzasadniony częściowo- o czym niżej.

Podniesiony zarzut przedawnienia okazał się skuteczny częściowo. Wniosek o zawezwanie do próby ugodowej przerwał bieg przedawnienia z dniem ustalonej przez Sąd daty jego wniesienia: 1.12.2008 r. (art. 123 par. 1 pkt 1 kc). Oznacza to że żądanie zwrotu kwot uiszczonych przed 1.12.1998 r. jest przedawnione (art. 118 kc - dziesięć lat). Do roszczeń

z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia mają zastosowanie ogólne terminy przedawnienia (art. 117 kc i nast.). Potwierdził to Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 17.12.1976 r., III CRN 289/76 wskazując że wierzytelność taka ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu, zgodnie zaś z art. 120 par. 1 kc termin spełnienia tego świadczenia – jako nieoznaczony i nie wynikający z jego właściwości – biegnie niezwłocznie po wezwaniu (podobnie Sąd Najwyższy w uchwale z 6.03.1991 r., III CZP 2/91). W takiej sytuacji zwrot nienależnego świadczenia powinien nastąpić niezwłocznie po wezwaniu. Dodać należy że bieg ten rozpoczyna się od dnia, w którym uprawniony mógł – w możliwie najkrótszym terminie – wezwania tego dokonać. Błędne jest zatem podejście powoda, który zdaje się liczyć termin dziesięcioletni od wezwania dokonanego po pięciu latach od daty ostatniego rachunku. To data uiszczania zapłaty każdego rachunku (rzekomo bezpodstawnie wystawionego) rozpoczyna bieg przedawnienia. Ratio legis takiego uregulowania polega na zapobieżeniu sytuacji w której uprawniony bezpodstawnie zwlekałby z uruchomieniem biegu przedawnienia utrzymując dłużnika w przedłużającym się bez końca stanie niepewności (por. wyrok SN z 16.11.1995 r., II CRN 156/95 (PUG 3/96.s.22-23)).

Bieg przedawnienia został skutecznie przerwany przez wniesienie wniosku w dacie jego nadania. Błędne wezwanie o uzupełnienie braków nie mogło rodzić żadnych skutków prawnych w postaci zwrotu wniosku zwłaszcza że – jak ustalono – w terminie ustawowym wnioskodawca udzielił odpowiedzi Sądowi.

W ocenie Sądu nie było podstaw do żądania zwrotu jakichkolwiek kwot z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia gdyż uiszczane kwoty miały oparcie w zawartej umowie lecz, wbrew kolejności z odpowiedzi na pozew, zarzut przedawnienia jest zarzutem najdalej idącym. Pozostaje zatem do merytorycznego rozpoznania zasadność zwrotu dwóch ostatnich rachunków.

Świadczenie dokonane przez poprzednika prawnego powoda było świadczeniem należnym i miało podstawę prawną w umowie z 1994 roku. W umowie tej wyraźnie wydzielono części składowe przedmiotu umowy: „wykonanie dokumentacji” oraz „przeniesienie praw”. Odnośnie pierwszego etapu obie części składowe objęto dokładnie wskazaną kwotą. Odnośnie drugiego etapu wskazano podstawy ustalania ceny za obie owe części składowe.

Umowa ulegała zmianie w czasie poprzez zawieranie kolejnych aneksów. W świetle zarzutu przedawnienia istotne znaczenie ma treść ostatnich aneksów, odwołujących się do wskazanych zasad wycen. Co ważne, w ostatnim aneksie wprost wymieniono instytucję rachunku za prawa autorskie, co w tej części dobitnie dowodzi że należność pozwanego miała oparcie w umowie. W ocenie Sądu jest to jednakże jedynie konkretyzacja wcześniejszych niespornych ustaleń. Zgodnie z art. 65 kc w umowach należy raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Zgodny zamiar i cel osób podpisujących umowę przesłuchanych w niniejszej sprawie był jednoznaczny. Nie tylko dla prezesa pozwanej spółki ale i dla dyrektora DPS i jego księgowej było jasne – co wynika z ich zeznań – że należności za prawa autorskie mają oparcie w umowie. Z przyczyn losowych (śmierć świadka) nie przesłuchano prawnika biorącego udział w sporządzaniu umowy ale to wola i wiedza reprezentanta strony ma istotne znaczenie a nie świadomość prawnika doradzającego przy zawieraniu umowy.

Ponadto nie zaprzeczono twierdzeniom pozwanego i jego wyliczeniom z których wynika, że żadnego zubożenia (jako odpowiednika wzbogacenia) nie było gdyż suma wpłat za prawa autorskie i pozostałych wpłat zawiera się w globalnej kwocie wynikającej z umowy (zamawiający nawet miał zaoszczędzić kwotę 47.320 zł, co jednak pozostaje poza ramami procesu).

W tej sytuacji na dalszym planie pozostaje też kwestia, że to nie powód miał być zubożony skoro fundusze przekazywane pozwanemu pochodziły z innych źródeł (dotacje przekazywane przez urząd wojewódzki).

Twierdzenia pozwu opierały się na założeniu ,że niezależnie od umowy płacone były kwoty które nie miały żadnej podstawy prawnej. W pozwie nie przeprowadzono analizy umowy skupiając się na kwestii protokółów zdawczo-odbiorczych i niezasadnie twierdząc że podstawy prawnej w umowie nie ma. Jak wykazano, z umowy z 1994 roku w drodze interpretacji, można wywieść podstawę prawną wystawiania rachunków, co jest wystarczające do oddalenia powództwa.

Reasumując, roszczenie oddalono jako nieuzasadnione.

O kosztach postanowiono na zasadzie art.98 kpc.